

MESTNI LJUDSKI ODBOR LJUBLJANA

IZ ZAPISNIKA

48. SKUPNE SEJE MESTNEGA ZBORA IN ZBORA PROIZVAJALCEV MESTNEGA LJUDSKEGA ODBORA GLAVNEGA MESTA LJUBLJANE DNE 19. NOVEMBRA 1954

Sejo je vodil dr. Marijan Dermastia, predsednik MLO.

Zapisnik seje je vodil Silvo Sivc, tajnik MLO.

Za overitelja zapisnika sta bila izvoljena Jože Kavčič in Jože Belčič.

Seja je bila sklepna, ker je bilo od 67 odbornikov mestnega zbora prisotnih 58 in od 57 odbornikov zbora proizvajalcev 44.

Tajnik MLO je poročal, da je bilo na zadnjih sejah ljudskega odbora (od 37. do 46. seje) sprejetih skupaj 240 sklepov od teh so bili vsi izvršeni razen trinajstih, ki so le delno izvršeni in so v reševanju. Nato je poročal, kateri sklepi še niso izvršeni in je navedel vzroke.

Poročilo je bilo soglasno sprejeto.

Nato je bil soglasno sprejet zapisnik 47. skupne seje.

VABILO

na 49. skupno sejo mestnega zbora in zbora proizvajalcev MLO

Na podlagi 89. člena Zakona o ljudskih odborih mest in mestnih občin sklicujem

49. SKUPNO SEJO

mestnega zbora in zbora proizvajalcev Mestnega ljudskega odbora glavnega mesta Ljubljane, ki bo v petek, dne 3. decembra 1954 ob 16.30 v sejni dvorani Magistrata, Ljubljana.

Predlagan je naslednji

DNEVNI RED:

1. Poročilo Sveta za notranje zadeve o prometu v Ljubljani. (Objavljeno v »Glasniku« št. 7 dne 26. okt. 1954.)

2. Razprava in sklepanje o odloku o prodaji stanovanjskih hiš iz sklada splošnega ljudskega premoženja.

3. Razprava in sklepanje o odločbah o proglasitvi Dečje-krškega okrevališča Siljeveca — kraljevega »Staneta« Zagorja, Podlublja za finančno samostojna zavoda.

4. Gospodarske zadeve.

5. Sklepanje o poročilu Mandatno-imunitetne komisije.

6. Personalne zadeve.

Vsak ljudski odbor ima pravico pismeno predlagati spremembo ali dopolnitev dnevnega reda.

Morebitno odstopnost javite skupščinski pisarni MLO, Kresija, soba št. 8 (telefon 21-343).

S. F. — S. N.

Predsednik MLO:

Dr. Marijan Dermastia, l. r.

Soglasno je bil tudi sprejet naslednji

DNEVNI RED:

1. Razprava o predlogu Inicijativnega odbora o formiranju komun.

RAZPRAVA O PREDLOGU INICIJATIVNEGA ODBORA O FORMIRANJU KOMUN

Razpravo je otvoril tov. dr. Dermastia, predsednik MLO, kakor sledi:

Tovariši odborniki! Na zadnji seji sem v kratkih črtah poročal o delu Inicijativnega odbora za formiranje komun in skupnosti komun na področju Ljubljane-mesta in Ljubljane-okolice ter zaključke do katerih je Inicijativni odbor prišel. Hkrati pa so bili vsi ti zaključki Inicijativnega odbora objavljeni v treh številkah »Glasnika«. V eni št. je bil objavljen predlog o teritorialnem formiranju komun z glavnimi potrebnimi podatki, v dveh nadaljnjih številkah pa predlog statuta komun v okviru Ljubljane. Danes nimam posebnih pripomb in mislim, da lahko preidemo takoj na razpravo o predlogu Inicijativnega odbora in na sklepanje o tem predlogu.

Franc Sitar: Terenski odbori SZDL in ostale terenske organizacije na posameznih terenih so že začele razpravljati o predlogu glede formiranja komun na opodročju MLO Ljubljana. Vendar se mi zdi, da je bila vsa ta informacija v časopisih preslabša, da o vsem tem volivci v celoti niso bili dovolj informirani, predvsem glede razmejitve posameznih komun. Tako si n. pr. terenska organizacija SZDL Trnovo ni bila na jasnem, kjer gre meja tako imenovane komun Center, ker je bilo v obrazložitvi zabeleženo, da spada del k. o. Trnovo pod Rakovnik, kam naj bi spadali ostali del k. o. Trnovo pa v obrazložitvi ni povedano. Pojasnil sem jim, da spada ostali del k. o. Trnovo pod komuno Center, s tem so se zadovoljili. Prvotno so bili mnenja, da spada ta del pod Rakovnik, s čimer se niso strinjali. Rekli so, da nimajo nič skupnega ne z Rakovnikom ne z Rudnikom in z Ižanci in da ta del bolj gravitira na samo mesto. Mislim, da bi bilo treba napraviti podrobnejšo obrazložitev glede poteka mej in da bi morala diskusija že danes nakazati, kje naj bi potekale meje posameznih komun. Na ta način bi na zborih volivcev lažje razpravljali in prišli dejansko na dan s konkretnimi predlogi. Tudi zaključke iz vsega tega bi na ta način lažje iznesli na zborih volivcev.

2. Razprava in sklepanje o odloku o obveznem fluorografiranju prebivalcev na območju glavnega mesta Ljubljane.

3. Izvolitev zastopnika mestnega ljudskega odbora v Univerzitetni svet.

4. Razprava in sklepanje o manjših gospodarskih zadevah.

5. Personalne zadeve.

Božo Mravlje: Na našem terenu je stvar obravnavala SZDL. Jasno je, da so se pojavile gotove stvari in volivci se nekako niso mogli strinjati s tem, da bi teren Dravlje pripadal Sentvidu. Teren Dravlje je pooblastil mene in funkcionarja iz Siške, naj vso stvar razloživa pred skupščino MLO. Stvar je taka, da teren Dravlje ne gravitirajo k Sentvidu in da spadata, če je že potrebno, prej k Siški kot pa k Sentvidu, ker je precej več ljudi zaposlenih v Siški, odnosno Ljubljani in tu opravljajo tudi druge posle. V primeru, če bo to potrebno, bi se morali žrtvovati na oni strani za priključitev k Sentvidu namesto k Siški. Strinjam se s tem samo v tem primeru, če je to res potrebno drugače ne.

Ivo Valenčič: Na 43. in 46. volilni enoti je SZDL prav tako ravnal o formiranju komun. Poleg tega je pa o tem razpravljal še širši kolektiv na terenu konkretno o komun »Krim«. Pripomb ni bilo drugih kot te, ki so se nanašale na skupni narodni dohodek in narodni dohodek na prebivalca. Gledali so na stvar tako, da ta komuna ne bo imela pravega življenja, vendar so se strinjali z našim pojasnilom, da se osnuje komuna tudi na našem koncu.

Ivan Kristan: Za 16. in 17. volilno enoto je bil sklican sestanek SZDL. Na njem smo prišli do zaključka, da so tu določena načelna vprašanja, ki jih je treba razčistiti. Na terenu niso namreč popolnoma jasni pojmi, oziroma razlika med nekdanjimi rajoni in sedanjimi komunami. Sicer pa okrog tega kakih teritorialnih vprašanj ni bilo. Vsi pa so bili mnenja, da vse okoliške komun, ki so sedaj predvidene, gravitirajo k centru. To je bilo zlasti poudarjeno glede trgovske inšpekcije, ki bi morala biti centralizirana ali decentralizirana, da bi ne prišlo do nekih nemogočih podraževanj, zlasti glede cen. Govorili so tudi o komunalnih napravah. Te v glavnem gravitirajo iz centra navzven. To je važno vprašanje, o katerem bi bilo treba veliko več pisati, kot pa se je pisalo. Dalje nastaja vprašanje glede električne energije, ki je zlasti v centru zelo pomanj-

kljiva. Vprašanje je sploh, koliko bi imela skupnost komun glede tega vpraš. vpliv na ostale komun. Prosim s tem v zvezi za pojasnilo, da bomo te stvari na zborih volivcev lahko obravnavali.

Viktor Belič: Teren Rožna dolina naj bi se po predlogu Inicijativnega odbora cepil na dva dela: en del naj bi prišel pod komuno Center, drugi pa pod komuno Vič. SZDL terena Rožna dolina je proti temu, da bi se teren delil. Sedaj je vprašanje, ali bo naš del prišel pod komuno Vič ali pod Center. Smo za to, da spada ves teren pod eno komuno.

Ostoj Tuma: Predvsem mislim poudariti vtis s sestankov, ki smo jih imeli na terenu in sicer:

Pojem komun še ni jasen in diskusija o tem se je na terenu šele pravzaprav začela. Eno je gotovo: prav imajo tovarši, ki svarijo pred odločitvami na hitro roko.

Predlog Inicijativnega odbora razbija Ljubljano na osem komun. Vprašal bi, zakaj? Iz materiala, ki je na razpolago, je razvidno, da iz dveh razlogov: prvič, ker se bojimo, da bo mesto s svojo večjo gospodarsko močjo prevladalo nad okolico, in drugič, ker se nam zdi, da MLO nima zadostnega stika s prebivalstvom in se mu hočemo na ta način približati in omogočiti večji udeležbo državljanov pri upravljanju. Iz teh dveh razlogov delimo naravno, ekonomsko teritorialno in politično celino umetno na nesamostojne parcele, ki bodo pa le močno navezane ena na drugo.

Veliko mesto je celota, ki je ni moč razbiti v več samostojnih komun. Razen tega tvori veliko mesto s svojo široko okolico, ki gravitira k njemu, gospodarsko celoto, ki lahko tvori z njim skupnost komun. »Občine znotraj mesta ne morejo biti samostojne komun«, je dejal v svojem govoru tov. Kardelj.

Mi zamenjavamo administrativne težave in pot, kako MLO približati prebivalcem, kar je oboje le zgolj vprašanje tehnike, z bistvom, da je občina — komun osnovna družbena gospodarska skupnost, ki se hoče sama upravljati.

Iz predloga je razvidno, da Inicijativni odbor ni siguran pri delitvi Ljubljane. Govori n. pr. le »prilčno samostojni gospodarski bazi ali dokaj samostojnih enotah«, ker se zaveda, da so predlagana področja močno vezana med seboj.

Reševanje urbanizma, komunale in sličnih skupnih zadev mestnega območja Inicijativni odbor prepušča skupnim zavodom in podjetjem, ker je jasno, da to daleč presega kompetence občin, ni pa to spet stvar, ki zadeva skupnost komun. Navedena vprašanja rešuje podjetje lahko samo glede izvedbe, oblast-

vene posege pa mora potem le opraviti neki organ oblasti, in to je lahko samo skupnost komun. Naša skupščinska praksa dokazuje, da je teh problemov dovolj. Z reševanjem internih problemov mesta bo skupnost komun le izgubila splošno vodstveno, regulatorno in koordinacijsko vlogo. Kamničana ali Litičana n. pr. ne bo zanimala ljubljanski zeleni pas ali mestna kanalizacija itd., moral pa bo o tem odločiti.

Nekega vmesnega organa ne more biti med komunami in skupnostjo komun. Iz tega izhaja, da je lahko Ljubljana samo ena zaključena komun, t. j. ena celota. Delitev Ljubljane je možna le na zaključene enote z lastnim centrom, kakor so Polje, Sentvid, mogoče še Ježica.

Glede sodelovanja državljanov pri upravljanju nam lahko pomagajo krajevni sveti. V predlogu je nakazanih še precej možnosti. Diskusija prav na terenu vodena v tem pravcu, bo pa gotovo še povečala te izglede. Mislim, da razlika pri udeležbi 60.000 ali 140.000 prebivalcev ni bistvena. Za odstranitev nevarnosti majorizacije so pa druge poti (2 doma itd.).

Ponavljam, da ne smemo prehitovati, ker sila kola loml.

Tone Polajnar: Dotaknil bi se tega, kar je govoril tov. Ostoj Tuma. Strinjam se z njim in pa z ostalimi govorniki. Vse to je bilo več ali manj razvidno iz samih aktivov SZDL, namreč v tem smislu, da vloga komun še ni popolnoma jasna. Jasna ni predvsem v družbenem smislu, vsaj po mojem mnenju ne, saj prehod v komuno napravi kvaliteten skok v družbenem smislu, da približamo direktno sodelovanje in upravljanje čim širšemu številu državljanov, kar ni lahko. Tudi ni lahko zajeiti družbenega upravljanja v en tak naprednejši gospodarski razvoj širše predele, ki so danes relativno zaostali v ljubljanskem bazenu. Mislim, da tov. Tuma teh stvari ni v zadostni meri upošteval, ko je zagovarjal komuno v Ljubljani kot veliko komuno. Zdaj nastaja osnovno vprašanje, zakaj bi sploh šli v komun, če celota, taka kot je, najbolj ustreza, če so elementi družbenega upravljanja že postavljeni in če bi vsaka druga oblika pri reševanju kot koristila. Nič ne bi koristilo to, če namesto firme MLO rečemo komun in bi mislili, da smo s tem že napravili korak naprej. Predlog, ki ga je res po precej težavnih debatah sprejel Inicijativni odbor, dokazuje širino, ki naj bi jo Ljubljana pokazala pri reševanju teh družbenih vprašanj. Na terenu, kjer sem bil, sem opazil pomisleke, da bi obrobni predeli, kot n. pr. Rožna dolina, prišli v komuno s premajhno materialno močjo v primerjavi s Centrom s Siško ter da bi prišli v gospodarsko neena-kopraven položaj. Govora je bilo o vplivanju življenjske rav-

ni in narodnega dohodka na enega prebivalca. Jasnó je, če se tako postavlja stvar, da se bomo težko postavili na stališče komun. Vsi ti ljudje namreč zelo malo mislijo na tiste predele okrog Ljubljane, ki bodo tudi prišli v komunó. Kaj naj bi v tem primeru napravilo Barje, Polhov Gradec itd., če bomo zagovarjali Ljubljano kot celoto, ostale predele pa prepustili komunam kot so. Veliko pomislekov je bilo o vprašanjih kot so urbanizem, komunalna dejavnost, lokalni promet itd., to zaradi dveh stvari:

Prvič so se bali, da bi lahko reševanje takih vprašanj dejansko ne bilo v skladu z razvojem Ljubljane kot celote, drugič pa so šli na linijo, da je prav, da se kompetence razbijajo in preidejo na manjše komune, ker da je ravno urbanizem tisti, katerega ni mogoče tako urediti, da bi se iz tega vira lahko gradile tovarne, stanovanjski bloki itd., kar bodo komune lažje izvrševale. Mislim, da je eno in drugo tolmačenje precej napačno. Res pa je tudi to, da manjka širša obrazložitev tega, kaj hočemo doseči v prvi fazi formiranja komun. Seveda moramo pri tem vedeti, da ne gre za rajone ali občine, ampak da gre za kvalitetnejše spremembe. Predvsem bo treba razčistiti vprašanje kompetence, zlasti katere bodo kompetence širše skupnosti in katere bodo pričele prehajati navzdol, seveda pa to še tlekrat, ko bodo majhne komune pokazale, da so zadosti zrele, da lahko razširjajo krog svojih kompetenc. Res je, da je bilo v zadnjem času objavljeno v časopisju vprašanje razmejltve Ljubljane, vzorec statuta Iniciativnega odbora obeh ljudskih odborov, manjka pa vsebinska razlaga komun kot ene nadaljnjih oblik demokratizacije v našem javnem življenju.

Lojze Matelič: V pošteb bi morala priti zveza komun kot taka, komune pa kot manjše upravne enote, ki bi imele manjši delokrog ter ne bi mogle vplivati na razvoj celote. Obliko pravega razvoja bi dala šele skupnost komun, ki bi na podlagi dobrega načrta lahko mnogo storila glede komunikacij in ostale ureditve splošnega gospodarskega in finančnega stanja. Pri vsem tem sem slišal ugovor, da pravzaprav ne vemo, kaj hočemo in kaj bomo lahko v zvezi s komunami napravili in izvedli. V gospodarskih krogih je ta-le običaj, če hoče kako podjetje neko stvar graditi, da se od njega zahteva, da najprej predloži idejni načrt, nato glavni načrt in končno izvedbeni načrt, t. j. končni načrt, pri katerem se ponavadi ustavimo. Ugotavljam, da se je pri sestavi načrta upošteval načrt dohodkov celote in posameznih komun, ki bi si lahko med seboj pomagale po zvezi komun. Ni pa nobenega načrta, ki bi povedal, kaj bo zveza komun napravila. S tem bi seveda zbudili zanimanje celote kot take, šele potem bi prišla ta misel ljudem blže. Ze sedaj se razpravlja o tem, kam bo hodil kdo na upravni organ in kdo bo reševal njegove zadeve. Pri teh razgovorih so prišle na vrsto še druge stvari. Reklo se je n. pr., naj bi bil MLO središče bodoče zveze komun, ki ima svoj upravni kader, kateri se je izpopolnjeval, a še vedno ni popoln, saj še vedno iščemo ljudi, ki jih potrebujemo, a jih ne

moremo dobiti. Kaj bo šele nastalo, če bomo napravili več komun, kjer bomo potrebovali tudi več upravnega kadra? To so postavke, ki govorijo za in proti formiranju komun. Nekdo je tudi omenil, da se bo dohodek povečal preprosto zato, ker bo evidenca večja. Temu nasproti pa bodo tudi večji izdatki za upravni organ.

Z ustanovitvijo komun se bo prebivalstvo veliko bolj zanimalo za upravljanje in za posamezne potrebe. Marsikdo, ki se danes ne zmeni, kaj in kako se dela, temveč samo zabavlja, se bo pobrigal, da se bo v njegovi upravni enoti napravilo to in ono. Nekaj drugega pa je, zahteve teh malih komun bodo tolikšne, da jih posamezna komun ne bo mogla izpolniti, zveza komun pa bo imela tako težko stališče in bo vsem potrebam težko zadostila.

Pri teh rezultatih bi bila zveza komun v sedanji obliki prevelika za uspešno reševanje in ureditev potreb manjših komun. mogoče bi pa lahko pri dobrem načrtu veliko pridobili za celotno področje Slovenije.

Kar se tiče finančne pomoči, se na terenih zdaj boje tegale: Po načrtu, ki je bil objavljen v »Glasniku«, so nekateri predeli, oziroma nekatere bodoče komune visoko aktivne, druge pa sta združeni dve slabi komun, saj obe skupaj ne dosežata več kot polovico neke druge komune, ki je po dohodku močnejša. Zveza komun bo morala te dohodke razdeliti tako, da bodo nekatere dobile šibkejšo komune. Bojijo pa se, da jih ne bo nihče slišal. Tisti, ki bodo imeli dovolj dohodkov na razpolago, bodo rekli, naj se v njihovi komun še nekaj izvede, medtem ko pri manjših komunah ta stvar ne bo šla. Težko je tej stvari priti do dna.

V začetku sem rekel, da bi se prebivalstvo za te stvari bolj zanimalo in bi ga laže pridobili za reorganizacijo, če bi jim pokazali prednosti, ki bi koristile splošnemu okolju.

Franec Nebec: Podal bi nekaj pripomb, ki sem jih slišal med volivci glede formiranja komun. Na sedanjih množičnih sestankih ni bilo posebnega odpora proti formiranju komun, oziroma njih ustanavljanju ter protimnenju, ki ga je dal Iniciativni odbor. Ne vidim vzroka, zakaj ne bi ljudje teh stvari bolj kritično iznašali. Predvsem bi se naslonil na nekaj internih diskusij, ko sem imel priliko razpravljati s posameznimi člani SZDL, ki so iznašali različna mnenja in pojasnila, ki jih pa na sestanku samem niso povedali. Videli smo, da je imela komisija za izdelavo predloga o formiranju komun cel kup težav in tudi sama ni mogla priti do najboljših in najtočnejših zaključkov. Toda kaj so volivci iznašali? Bili so resni pomisleki glede delitve mesta na več upravnih enot. Pomisleki so nastali predvsem zaradi tega, ker smo iz preteklih izkušenj videli, da smo težko določili in razmejili kompetence med rajoni in MLO. Deloma smo se z razmejevanjem kompetenc rajonov borili še potem, ko so bili rajoni že ukinjeni, kompetence pa še niso bile razčiščene.

Komunalne stvari, ki obstajajo in so naš osnovni problem, bo treba voditi iz enega centra. Zato bo treba resno pomisliti, preden bomo mesto razdelili na več upravnih enot. Sem mnenja, da je Ljubljana-okolica

doslej predstavljala res nekaj nelogičnega, ker moraš iti preko mesta v Litijo, in da je treba tukaj ustvariti samostojno enoto okrog Vrhnike do Ljubljane in od Litije do Ljubljane, ne pa da ta upravna enota obstaja okrog Ljubljane. Ze danes pa vidim problem, ki nastaja v zvezi z ustanavljanjem komun. Bil sem na sestanku, ko so tovariši govorili, da bi bili nekateri kraji, predvsem Dravljice, raje priključeni Šiški kot pa Sentvidu, ker imajo tam tudi svoje kulturno, fizikalno in druga središča, šole itd., medtem ko hočejo Dravljice priključiti Sentvidu zato, ker imajo tovarno Stora, in da gre komun Sentvid za to, da bo imela čim večjo ekonomsko osnovo. Omenil bi rad še to, kar so tovariši iznašali, t. j., naj se organizacija že enkrat ustali. Vemo, da je treba zgraditi še celo vrsto stvari in da oblika naše organizacije še ni dokončna, vendar je želja ljudi ta, da bi se naše organizacijske oblike enkrat ustalile. Res je to, če pogledamo sedanjo organizacijo MLO, da je povezava med ljudskimi odborniki, zbori volivcev in MLO prilično slaba in tukaj ljudje upravičeno grajo in žele, da bi bila ta povezava boljša. Kakor pa sem že rekel, za sedaj nisem tako prepričan, da bi bila delitev mesta na več upravnih enot najboljši korak naprej. Sem za to, da se komunalna skupnost vodi iz nekega centra. Glede delitve mesta imam pa resne pomisleke.

Leopold Krese: Prepričan sem, da situacija glede formiranja komun v Ljubljani še ni tako zrela, da bi se lahko odločili za tako delitev Ljubljane, kot jo predlaga Iniciativni odbor. Iz raznih razgovorov smo videli, da je mnogo ljudi proti reorganizaciji in tu so verjetno tudi tiste vrste ljudje, ki so o komunah najmanj razmišljali in ki so tudi vedno proti vsaki reorganizaciji. Mislim, da glede razčiščevanja pojma komune v odnosu do dosedanjih form oblasti nismo dovolj razpravljali na terenu. Na dosedanjih sestankih smo spoznali, da ljudje v bistvu ne vedo, kaj pomeni beseda komun, kakšen je bistveni značaj komune, ne vidijo ogromne razlike med bivšimi organizacijskimi enotami in komunó. Mi o tem naših ljudi še nismo prepričali z dokumentacijami in mislim, da je zato še prezgodaj o tem dokončno odločiti, ter sem mnenja, da bo o tem treba še več razpravljati na terenu.

Druga stvar, o kateri hočem govoriti, pa je vprašanje vloge komun na splošno in pa vloge ljubljanskih komun, kakršno naj bi imele po predlogu Iniciativnega odbora. Tukaj mislim, da obstoje določene razlike med mestnimi komunami in komunami izven mesta Ljubljane glede na značaj mesta kot celote, ker bomo v nekem smislu, ako bomo sprejeli ta predlog, morali odstopiti od nekaterih načel, zaradi katerih se v bistvu formirajo komune. Reorganizacijo oblastvenih organov narekuje dialektični razvoj naše graditve, potreba nadaljnega razvijanja demokratičnega upravljanja, približevanje oblasti ljudstvu ter neposrednega sodelovanja volivcev v organih oblasti ter dejanske možnosti neposrednega upravljanja in odločanja. Potreba je po dejanskem izvrševanju teh oblastvenih funkcij ne samo po

formah, ampak da oni tudi dejansko odločajo. Odločajo pa lahko samo, če imajo svojo gospodarsko bazo, na katero se lahko opirajo in s katero gospodarijo. Ze ko smo razpravljali o ljubljanskih občinah, so čisto ljudje postavljali vprašanje pred nas: Povejte nam, koliko novih stanovanj bomo lahko več zgradili ter cest, šol in drugega, če bomo imeli samostojno majšo občino, itd. Mi jim takrat tega nismo mogli dosti obljubiti, ker tudi ni imelo smisla, ker ni bilo pogojev za to, zlasti ne po taki administrativni razdelitvi, o kateri smo govorili takrat. Zato so seveda volivci odklanjali razbijanje Ljubljane na občine. Če govorimo o tem, da bo prišlo bolj do izraza samoodločanje, potem je treba dati več gospodarskih možnosti, da se ima o čem i s kom odločati. V tem smislu se je pokazala potreba formiranja komun, t. j. novih širših enot in ta bistveni pogoj komun mora imeti. Če hočemo take enote ustanavljati, morajo seveda imeti gospodarske možnosti razvoja. Zastoj je bilo govoriti o večjih kompetencah sedanjim občinam, ker so to premajhne enote s prešibko gospodarsko osnovo. Zato se te občine — mislim izven Ljubljane — združujejo v večje komunalne enote. Ne gre torej za menjanje naziva, temveč za vsebinsko bistveno novo gospodarsko kulturno strukturo, oziroma enoto oblasti. Združujejo se predeli, ki v celoti gravitirajo skupaj ne samo geografsko, ampak tudi gospodarsko, politično in kulturno. Gre za združitev v večje, močnejše enote, da bodo imeli s kom in o čem odločati. Težišče je torej na povezovanju z naprednejšim in močnejšim centrom. Nobeno naključje ni, da so na sestankih Bežigradci in Zelenci, oziroma Jaršani prvo vprašanje postavili v tej zvezi: Kam bomo spadali? Brž so dobili odgovor, da pridejo k centru; ni bilo nikake diskusije, v večini primerov pa so oni, ki bodo izven protestirali. Seveda tu se oglašajo tudi taki, ki vidijo vedno ob reorganizacijah nove težave in stroške. Na te se seveda ne moremo ozirati.

Mislim, da je glede Viške komune stvar taka, da se bodo verjetno predeli iz daljšega zaledja radi vključili v Viško komunó, vtem ko je za ta del bliže mesta bolj problematično. Nisem za veliko Ljubljansko komunó, ker sem bil vedno proti prestavljanju ljubljanske table in ustvarjanju umetno velike Ljubljane, take kot jo imamo danes, ko je tabla Ljubljane na Jančah in ne vem, kje še. Menim, da je nujno ustvariti komunó z okolico Ljubljane. Nesporno je za sedanjo občino Polje, ki jo je treba razširiti tako teritorialno, kar gravitira na njo, kakor po kompetencah. Prav tako je nesporno za Sentviško komunó, ki že predstavlja za te predele prirodno središče. Tudi ta, mislim, da bi se mogla pomakniti bliže do Šiške ter povezati vso to kmečko problematiko v svoj delokrog, vtem ko za Šišensko komunó ne vidim pravega razloga. Tudi je vprašanje, kako prirodno določiti meje med centrom in Šiško. Včasih je n. pr. bila meja s Šiško pri stari cerkvi, mislim tu Šišensko predmestje, toda danes je to že strnjeni del mesta. Če je lahko Bežigrad skoraj do Kleč pod komunó center, ne

vem, zakaj naj bi bila Šiška izven. Upravičena je komunó tudi na Posavju s Crnučami ter Rakovnik s celotnim barjanskim koncem, mislim pa, da je problematika tega ožjega strnjeneja dela tako enotna in specifična, da je ni mogoče deliti. S temi obrobniimi komunami in pa po zvezi komun bi bila Ljubljana dovolj povezana z najširšim zaledjem. Po tem predlogu pa, mislim, kršimo osnovni princip komun, ko gremo v Ljubljanskem primeru na razdruževanje centra: vtem ko smo drugod za združevanje k močnejšemu gospodarskemu in kulturnemu centru.

Drugo načelo, od katerega tudi odstopamo v ljubljanskem primeru, je vprašanje pristojnosti. Druge komune izven mesta, ki bodo sestavljale prirodno gospodarstvo, kulturno celoto, bodo imele vse kompetence po tem novem sistemu in bodo lahko o vsem odločale, medtem ko ljubljanski tipični mestni komunó, tu mislim Šiško in Moste, ne bosta mogli. Tu se bo seveda močno razvijal tudi lokalizem, ki mu pa ne moremo zameriti, ker bi bilo tudi slabo, če se ne bi. Težnje teh komun bodo vsekakor, da čimveč store za napredek svojega področja, vtem ko bo za problem, ki so skupnega komunalnega značaja — in teh v Ljubljani ni malo — manj razumevanja. Tukaj imamo vrsto problemov skupnega značaja: urejevanje cest, prometa, politiko preskrbe in slično. To bo zopet predmet kritike vseh komun in zborov volivcev. Kdo pa bo nosil dejansko odgovornost? Vsekakor zveza komun. Pri tem zopet odstopamo od principa, da si bo zveza komun prilastila mnogo več kompetenc, kakor pa jih določajo novi principi in nova vloga okraja, vtem ko bodo ljubljanske komune — mislim v ožjem delu mesta — imele manj kompetenc v sorazmerju z zunanjimi, ki lahko o vseh problemih same odločajo. Prav tako pa bomo imeli po vsem tem dva režima v sami zvezi komun: kadar se bo razpravljalo o Ljubljani, bodo imeli poslanci večja pooblastila kakor pa za zunanje komune. To po mojem ne bo zdravo, ali pa bodo ljubljanski poslanci sestavljali posebno frakcijo in se bodo mogoče posebej sestajali, kar bo gotovo neugodno vplivalo na komunó. O teh stvareh bi bilo treba bolj razmisliti.

Da bi močna mestna komunó majorizirala okolico, mislim, da se ni treba bati, saj bo tako sam sistem obveznosti do zveze komun to onemogočal, ker bo vsaka komunó odvajala po svoji gospodarski moči. Tu se bodo zbirala sredstva tudi za eventualno pomoč zaostalim predelom. Mislim pa, da z gospodarskega stališča niti zdravo ni nasilno ustvarjati take meje med komunami, ki bi omogočile enak narodni dohodek na prebivalca. Te enakosti ne bomo nikoli dosegli. Zmanjševanje teh razlik je realno samo na osnovi razvijanja gospodarske iniciative in nenehnega prizadevanja.

Moji predlog je, kot sem že dejal, da se formirajo obrobne komune, ki naj povežejo čim širšo okolico, kar seveda realno gravitira na te centre, kot je Sentvid, Ježica, Polje, Rakovnik in morda Vič. Te komune bi tudi povezovale sorodno problematiko, predvsem kmečko, vtem ko naj ostane strnjeno mesto, ki ima tudi svojo specifično pro-

blematiko, ena komuna. Tako bi bilo ne osem, temveč pet komun.

Avugst Zupet: Na vprašanje komun gledam z nekega drugega stališča. Kot član delegacije sem se udeležil Stalne konference mest in mestnih občin v Skoplju in, če kdaj, me je situacija v Skoplju prebrala, da moramo te stvari gledati bolj precizno z neke druge strani, kajti Ljubljana je prišla v razpravi o formiranju komun najdalj. Tudi ni naključje, da so naša večja mesta bila v Skoplju brez koncepcije glede formiranja komun na mestnem področju. Mislim, da ima to globlje korenine, tudi ekonomske, posebno glede na slabosti, katerih nismo v nobenem mestu prosti, oziroma smo z njimi obremenjeni prav tako kakor drugod. V spominu mi je ostala diskusija Beograščana, ki je dejal: »Mi nemamo koncepcije, ali mi imamo opštine, kojima ćemo dati još neka prava.« Takšna je namreč presoja ustvarjanja komun iz vlemestnega merila, kjer se pase nek centralizem in monopolizem svoje vrste. Ko smo mi dali k temu svoje pripombe, se je diskusija nadaljevala in povzročila tehtno razmišljanje, tako da so se na koncept Reke, ki se je nameravala razširiti, slišali že ironični ključ: »Pa vaša komuna hoče da ide dole do Splita i Dubrovnika.« Hoteli smo poudariti, da gre za svojstven pojav v naših mestih, kjer gre za gledanje, da je mesto celota in da se ne da deliti. Pravijo: Mesto je homogena celota, vas pa je nekaj drugega. Gre za tipično zaprtost mesta, ki jo že sedaj preživljamo v zaprtim krogu, ne oziraje se na najbližje okolice. Mislim, da vprašanja niti ne bi mogli niti ne bi smeli postaviti tako, ker ne bi celota nedeljiva, in bi nas moral nekaj naučiti tudi zgodovinski razvoj. Siškarji bodo še nadalje ostali Siškarji. Moščanci se nadalje Moščanci. Če prav so Moščanci tudi Ljubljani. Zato se ne moremo danes postaviti na stališče, češ da ni problem tako velika komuna, ki bi imela polovico vsega narodnega dohodka v primerjavi z ostalimi 14 malimi komunami v okraju.

Drugo, kar sem že v začetku povedal, je to, da si ne morem predstavljati, kako bomo pred nadaljnjim zgodovinskim razvojem zagovarjali to situacijo: Na podeželju bomo šli k formiranju komun, v naprednih predelih, kjer imamo razvito industrijo, torej kjer je torišče napredka in socialističnega gledanja na družbeni razvoj, bomo pa šli na krajevne svete in na njih formiranje z omejenimi pravicami. Teh stvari ne bomo mogli prezreti in bo treba na to vprašanje globlje gledati. Sedaj ne gre za to, da se napravi tabula glez obsega pravice komun, kajti te bodo nujne v tem smislu, da jim damo polne pravice, kot jih ima danes n. pr. okraj.

Naslednje vprašanje pa je, ali bomo šli na polno in na delno koncepcijo ali pa na postopno reševanje teh stvari. Ne moremo iti naprej s tako orientacijo, da bi puščali postopoma pravice navzdol, kot se je to dogajalo recimo v Skoplju. Mislim, da teče v tej zvezi razprava že polni dve leti. Razpravljala in piše se o tem več kakor o kateri koli stvari. Res pa je, da je neposredno sodelovanje preslabotno in da je pre-

več tistega starega gledanja na vso stvar. Tu ne gre za kake stare rajone, ker za te ne more in ne sme iti. Nekaj takega ne bomo več delali. Tudi ne za neke piškave občine z omejenimi pravicami kot je to konec koncev tudi v Ljubljani primer. Gre za kvaliteten skok, za spremembo, da bomo dali polno vrednost vsemu temu. Menim, da je potrebno gledati na stvari tako, da problem ne ostane nerešljiv. Konec koncev so najbolj klasičen primer ceste, ki vežejo komune med seboj. Ne moremo reči, da se te stvari ne dajo reševati, oz. rešiti, zato mislim, da je koncept, ki je postavljen, nedvomno na pravi poti. Tega se v okviru mesta nismo ustrašili in nismo zapadli mestnemu gledanju, kot so zapadli temu drugje, marveč smo šli naprej in smo začeli problem resno reševati. Nismo šli na to, da je Ljubljana nedeljiva celota, in tega tudi ne smemo očitati Inicijativnemu odboru. Ta se je zavedal svoje dolžnosti, ko je gledal na to, da je Ljubljana glede svojih centralističnih posledic nekaj doživela prejšnje leto in da se je iz tega tudi nekaj naučila. To je po mojem mnenju tudi razlog za tako gledanje danes. Mislim, da podani ugovori niso načelni. To so več ali manj praktični pogledi na to vprašanje s tehnično-administrativne strani, najmanj pa s družbeno-politične. Ugovori so n. pr. češ koliko kadra bo treba! Jasno je, da bo kader potreben, s tem pa še ni rečeno, da moramo ta kader postaviti čez noč. Mislim, da ne gre tu za neko bistveno povečanje sedanjega kadra, temveč za postopno, solidno graditev, za kvaliteten formiranje komun. Jaz se s konceptom Inicijativnega odbora v načelu strinjam, ne bi se pa postavil na stališče, da je koncept treba sprejeti tak, kakršen je. O tem je treba razpravljati še na zborih volivcev, in sicer o mejah, o obsegu komun in o gravitacijskih vprašanjih. Glede gravitacijskih vprašanj bi bilo treba diskusijo postaviti bolj široko, predvsem glede samostojnosti komun v materialnem smislu, kar je seveda izhodišče za pravo gledanje. V kolikor bo to gledanje pravilno, bo temu primerna tudi razprava na samih zborih volivcev. Za Bežigradom včeraj razprava ni bila slaba.

Henrik Zdešar: Zanimivo je, da načeluna razpravljanja glede komun ni. Tovariši, ne bi hotel iznašati svoje osebno mnenje, ampak opažanja, ki sem jih dobil pri raznih razpravah. Ko smo začeli govoriti o mejah, je vprašanje formiranja komun, oziroma njenih mej povsod prišlo na dan, zlasti na perifernih območjih. Tam vsi težijo k centru, skratka na terenu vlada težnja: k večjemu centru. Doživljam sem na aktivu SZDL, ko smo razpravljali o tem, kam bi spadala ta volilna enota; tovariši so mnogo razpravljali, ali je to potrebno ali ne. Ko pa smo dognali, kje tečejo meje te volilne enote, so se takoj strinjali s tem, da se ustanavljajo komune. Na naše zbere volivcev bi morali iti dobro pripravljeni, da bomo lahko ljudem pojasnili pomen ustanavljanja komun. Drugo pa je, ko se bo začela razprava o mejah; takrat bo treba pa ljudi poslušati, ker bodo verjetno kaj pametnega predlagali. Naš sklep naj ne bi bil osebno stališče, ampak stališče zbora volivcev. O rezulta-

tu iz zborov volivcev še ne moremo govoriti, ker jih še nismo imeli. Aktivno se bomo lahko pogovorili šele kasneje, ko bomo slišali mnenje zborov volivcev. Mislim, da bodo ti zbori volivcev zelo obiskani tudi po obrobni delih in da bo diskusija v zvezi s formiranjem komun tudi živahna. Moramo si pa biti na čistem, kakšno stališče bomo na zborih volivcev zavzeli. Načelno so stvari ljudem znane, ko pa se začne konkretno razpravljati, je težko pravilno odgovoriti, če nismo dobro pripravljeni.

Lojze Očepek: Strinjal bi se z diskutanti, kar se tiče pojasnjevanja problemov formiranja komun. Napravljenega je bilo premalo in bo treba še veliko storiti, da bodo ljudje razumeli, zakaj formiramo komune. Ne bi bilo prava, če bi mi zavzemali samo tista posamezna stališča in mišljenja, kot se običajno na sestankih dogaja. Če hočemo, da bo bistvo formiranja komun na zborih volivcev prodrla, je treba imeti pred očmi to, da kot odborniki usmerjamo diskusijo z določenimi stališči, in ne, da bomo na zborih volivcev samo poslušali ter prevzemali in nato prenašali na ljudski odbor. Če bomo delali tako, ne bomo dosegli pravih rezultatov. Med volivci se je na primer pokazala bojazn in pa pripombe, češ da je formiranje komun samo ena izmed reorganizacij in da bo tudi samo pri tem ostalo. Jasno je, če bomo stvari tako prinašali na zbere volivcev, potem bodo ljudje iznašali argumente, češ kako bo z urbanizmom, s komunalno dejavnostjo itd. V principu je bilo postavljeno formiranje komun, ni pa bistveno važno, kakšne bodo komune in ali bodo reševala komunalne probleme podjetja ali kdo drugi. Mislim, da smo pri vsej tej diskusiji in usmerjevanju diskusije za formiranje komun pozabili na eno, t. j. na vprašanje družbeno-politične vloge formiranja komun. To je osnovno vprašanje. V komunah se bodo združili vsi neposredni proizvajalci, ki bodo demokratično povezani z organi oblasti. Na ta način bomo hitreje razvijali socialistične družbene odnose. Če hočemo danes stvari pravilno usmerjati in če hočemo, da bodo ljudje na zborih volivcev stvari razumeli, se je treba orientirati na to, da bomo začeli z diskusijo o družbeno-politični funkciji formiranja komun. Če se bomo na to orientirali in stvari tako postavili, bodo razprave potekale dobro, v nasprotnem primeru pa bo tako, kot je potekalo danes, ko se iznašajo drobni pomisleki in ne bistvena vprašanja. Odpadla bodo negativne pripombe, kot se danes pri nas postavljajo.

Zdi se mi, da za Ljubljano govori še en značilen argument za formiranje komun. To je nedvomno diskusija okrog MLO, in sicer glede vprašanja centralizma, ki se je postavljalo na zborih volivcev. Stalno je bil MLO kriv tega ali onega, torej v vsakem pogledu glavni krivec, če se stvari niso dobro reševale. Na zborih volivcev je treba tudi postaviti to v prid formiranja komun. Treba je razložiti, da mesto ne sme ostati celota tudi zato, ker bomo na ta način razbili malomeščanske elemente. Če bomo te stvari ta-

ko postavljali, se bodo naši socialistični odnosi hitreje razvijali. Ko gremo na zbere volivcev, se je treba dobro orientirati predvsem na ta družbenopolitični moment v zvezi s formiranjem komun.

Leopold Krese: Prosim tovariša predsednika, da se tu ugotovi, da nihče izmed odbornikov do sedaj ni diskutiral proti komunam v principu, temveč samo proti taki razdelitvi mesta, in pa da stvar še ni dovolj pripravljena.

Franc Drobež: Kolikor sem na terenu razpravljal o formiranju komun, nisem prišel do tega zaključka, da kdo odklanja koncepcijo komun, in tudi iz razprave ljudskih odbornikov nisem zaključil, da bi bili proti formiranju komun. Zdi se mi, da vsi razumemo, da je koncepcija, ki je postavljena, dobra, celo odlična bi rekel, in da se bomo mi za to koncepcijo tudi tolkli. Gre pri tem samo za eno vprašanje, namreč za to, ali je nam ljudskim odbornikom in aktivistom na terenu, ki se v razpravi o formiranju komun že poglobljamo, dovolj jasna družbeno-politična vloga formiranja komun. Tukaj mislim, da ni potrebno samo prepričevanje, marveč konkretno delo, konkretne praktične oblike, pripravljanje analiz za to izvedbo. Tega vprašanja ne bo težko izvesti v primeru, če bomo tako razpravljali in če bomo tako pripravljeni na terenu. Ljudje, s katerimi razpravljam na terenu, so pripravljeni o tem vprašanju razpravljati v pozne ure zvečer. Postavimo zelo hitro praktične primere za izvedbo te koncepcije, ki jo imamo. Lahko rečemo, da je največji napredek družbene vloge v tem, da bomo s takim poglobljanjem vključili nove ljudi v družbeno samoupravljanje. Ti ljudje namreč danes še niso zajeti in stoje ob strani ali pa so zaposleni pri manjših nalogah, a so sposobni reševati tudi večje.

Vsa diskusija se vrti okrog tega, kako v Ljubljani pravilno izvesti organizacijo komun, kako pravilno zajeti ta teritorialna področja, da ne bi pri ljudeh našli na odpor. Ljudje imajo dovolj razumevanja in smisla za iskanje teh oblik in že celo iščejo, kje bo njih kulturno, gospodarsko in politično središče. Največ prahu smo dvigali s tem razrezom Ljubljane na komune, ker verjetno nismo dobro zadel in rešili teritorialnega vprašanja oziroma razdelitve. To mi potrjuje prav dejstvo, da najdemo največ ostrih razprav o teritorialnem vprašanju prav na tej ožji periferiji. Ta stvar pa ni več sporna, brž ko se začneš pomikati proti Mostam, Bežigradu itd. Vse težišče razpravljanja je okrog ožje periferije. Določiti pravilne meje tem perifernim predelom pomeni že velik korak naprej. Seveda bo treba znati ljudem pravilno predložiti, kje naj bi bili centri takih komun. To tudi najbolj potrjuje dejstvo, da Polje in Šentvid tega vprašanja sploh ne postavljata, ker sta ti dve komunali svoj center že našli in lahko trdita, da se bosta komuni najboljše razvijali in poglobljali.

Siška, kakor mi je znano, ima Inicijativni odbor. Ta je svojo nalogo gotovo dobro opravil. Verjetno bo ta Inicijativni odbor najboljše rešil vprašanje, do kam naj sega komuna Siška in ali

naj bo sploh komuna, če ne bo postavil mogoče celo vprašanja nesoglasja do odcepitve od bližnje periferije mesta.

Če vzamemo Moste, je stvar taka. Če bomo vzeli za mejo južno železnico in vse proti vzhodu, kar zavzema moščansko občino, ne bomo našli na težave, ker to gravitira na moščanski center. Če pa gremo proti severovzhodu, tam pa se spopademo z interesi Most, ker je severovzhod bolj vezan k centru, ker teče tu prometna žila. Moste same jih pa oddaljujejo. V tem primeru bi se morala glavna diskusija vrteti okrog tega, kako posamezna področja korigirati in jih pravilno zajeti, da bi to vprašanje ne bilo sporno. Res je, da bo pri vseh teh vprašanjih glede izvajanja teh nalog v zvezi s formiranjem komun cel kup zelo važnih tehničnih vprašanj. Zdi se mi, da smo o teh vprašanjih malo govorili in jih odrivali. Na zborih volivcev bodo ljudje hoteli imeti nekoliko podrobnejše odgovore na ta vprašanja. Vprašanje prometa ne more biti vprašanje vsake posamezne komune, ker posamezna komuna ne bo mogla organizirati avtobusa, trolejbusa in recimo tramvajskega prometa. Principialno bo morala reševati vprašanje prometa zveza komun, ker promet ne zajema samo ožega področja mesta, ampak tudi periferne predele: Domžale, Litijo, Vrhniko, Polhov Gradec itd. Zato bo moralo biti to v interesu zveze komun in samo v primeru, da bo to res interes zveze komun in če bo to zveza komun tudi rešila, bodo odpadli problemi glede prometa.

Potem je padlo tudi vprašanje, kako bo z razdeljevanjem stanovanj. To stanje je trenutno še aktualno, ker stanovanja odredimo zasedaj še administrativno. Perspektivo pa imamo, da stanovanj ne bomo več razdeljevali na administrativni način, temveč na bazi ponudbe in povpraševanja, kar pa je seveda še daleč.

Tukaj ni vprašanje, ali se da to tehnično administrativno speljati ali ne. Speljati se da, bodo pa drobne težave, ki ne morejo biti take, da bi lahko odlagale razglabljanje in realizacijo samega formiranja komun v Ljubljani. Misel, ki me pri tem vodi, je tudi ta, da se morajo komune v Ljubljani organizirati postopoma. Najprej bi organizirali komune na tistem področju, na katerem je teren že dozorel in hoče imeti svoje upravno središče, ter želijo organizirati svojo upravno enoto, ki bo dajala možnost poglobljanja družbenopolitičnemu razvoju. Vič bo povedal svoje, Moste svoje, Siška svoje in verjetno bodo na zborih volivcev veliko povedali.

Inicijativni odbor v Siški za formiranje komun sem omenil namenoma zato, ker mislim, da bi bilo treba take odbore formirati tudi drugje, na drugih terenih. Vprašanje pa je, ali se bo to drugje razgibalo ali ne. Za Inicijativni odbor v Siški vem zaradi tega, ker je tam moj sedež podjetja. Važno pa je, da bi se danes zedinili o najbolj spornih vprašanjih glede perifernih predelov. Mislim, da bi ne bilo prav, če bi rekli: meja bo tekla po tej in tej ulici. Potrebno bo veliko razpravljanja v zvezi s tem in veliko pobud s strani zborov volivcev. Ne smemo pa pustiti, da bi se uveljavljali na zborih volivcev tisti, ki so proti spremembam v političnem življenju.

Dr. Marijan Dular: Ko sem v zadnjih dneh razpravljal z različnimi predstavniki terenskih organizacij in SZDL, mi je padlo v oči, da se je v glavnem smatralo v zvezi s predstojecim podružabljanjem za glavni problem, da bi prišli s formiranjem komun do neke reorganizacije, če hočete, do neke administrativne razdelitve. Slišalo se je mnogo o primerjavah bodočih komun z rajoni. Iz vsega tega je prišlo do izraza, da ljudem ni jasno, kaj naj bi pravzaprav bila prava vsebina naših komun. Daleč so bili vsi od tega, da bi pojmovali novo formiranje družbenih oblik s tega vidika, kot je govoril tov. Očepek, da bi pri tem smatrali, da gremo tukaj v globoko demokracijo, da se na ta način onemogoča tisto, centralistično delovanje MLO, ki se je zaradi sedanje oblike od časa do časa nehoti izkristaliziralo v tej smeri. Interesantno je to, kar se zdi meni posebno važno pri presoji in kar naj bi bila vsebina teh bodočih komun, namreč da smo imeli na področju Ljubljane razne socialno-zdravstvene svete in da so ti socialno-zdravstveni sveti, kjer so bili dovolj aktivni, kjer so bili dovolj samoiniciativni, kjer so v njih sodelovali ljudje, ki so probleme zrelo presojali, prišli do zaključka, da je v sedanji obliki vodenje mesta Ljubljane iz enega centra zelo težavno in da je to glavna ovira, da bi prišli lahko do realizacije njihovih zahtev, kot so n. pr. problemi zdravstvenih domov. Smatralo se je namreč, da je glede na potrebe mesta na področju zdravstva zelo težko pričakovati, da bi se našla v doglednem času vsa sredstva za gradnjo novih zdravstvenih domov. Zanimivo je to, ko so prihajala mišljenja s terenov, da so se težnje po gradnji teh zdravstvenih domov pojavile na tistih področjih, ki so sedaj nekaka podlaga za diskusijo o razdelitvi mesta Ljubljane na bodoče komune. Ni to naključje, temveč so to narekovale konkretne potrebe. Tudi ni mogoče misliti, da bi iniciativni odbor sam kot tak prišel do razdelitve Ljubljane in mej na podlagi mišljenj krajevnih socialno-zdravstvenih svetov. Iz tega vidimo, da so te meje postavljene tako zrelo in premišljeno, da je težko diskutirati v tem smislu, da bi jih bilo možno izpremeniti z večjimi korekturami. Socialno-zdravstveni sveti, ki so pokazali precejšnje iniciative, so bili mišljenja, da bi se jih moralo več združiti v neko celoto, ki naj bi predstavljala zdravstveni odbor ali kar koli in da bi ta prevzel iniciativo in se pobrigal za načrte, denarna sredstva pri MLO in izvedel to stvar. To je bila težnja že leto, leto in pol nazaj. Vidimo pa, da je prav sedaj, ko gremo v to demokracijo, podružabljanje in razširitev družbenega upravljanja, to najboljša pot, da se bodo te težnje lahko čimprej uresničile. To je bil primer glede zdravstvenih domov. Sem pa prepričan, da je še polno takih problemov, ki se bodo na ta način veliko lažje uresničili, kot bi se mogli uresničiti, če bi Ljubljana kot taka ostala še naprej. Ne vidim, da bi šlo s formiranjem komun za cepitev Ljubljane, da bi Ljubljana izgubila z zemljevida. Mislim, da bo na ta način lahko Ljubljana bolj prosperirala in da bo Ljubljani pri tem nekaj, kar ji je dal zgodovinski razvoj, tudi ostalo. Ljubljana bo dobila široke predele okolice, ki

se bodo lažje razvijali in dosegli tisto stopnjo, na kateri je danes center.

Dr. Marijan Dermastia: V principu bi se strinjal z ugotovitvami posrednih tovarišev, samo smatram, da je treba te ugotovitve nekoliko korigirati. Tovariš Tuma je rekel, da se je diskusija o formiranju komun šele začela, pojasnil pa bi, da se je ta diskusija začela že davno. Diskusija je sedaj, ko ljudski odbor razpravlja o konkretni platformi organizacije komun, dobila le svoj višek. Popolnoma jasno je, da se morajo v tem obdobju razpravljati vsa nejasna vprašanja, ki danes še motijo poedine tovariše. Vprašanja so ostala nejasna zaradi tega, ker se posamezniki nismo dovolj v to poglabljali, ne pa mogoče zato, ker ni bilo o tem dovolj govorjeno. To sem videl v praktični diskusiji sam. Tovariš Još je hotel poudariti, da je princip formiranja komun sprejemljiv in jasan. Toda upirati se demokratičnemu razvoju Ljubljane se pravi negirati potrebo ali pa ne razumeti, kaj so komune. V tem pogledu ne smemo iti na govorniške obrate. Biti si moramo popolnoma na jasnem in na čistem o tem, da brez nadaljnje decentralizacije oblasti ni mogoče govoriti o nekem družbeno političnem napredku in o rešitvi tistih problemov, ki so dovedli svoj čas do ljubljanske afere. Z jedrom te ljubljanske afere smo se seznanili in ga spoznali. Korenini tega jedra v nadaljnjem razvoju, v boju za demokratičnost upravljanja ne bi poredali, če ne bi dali možnosti široki iniciativi množic, da pride na najdemokratičnejši način do izraza in da je dejansko razvijemo tudi materialno. Namenoma bom poudaril nekaj stvari v zvezi z ljubljansko afero. To je vprašanje centralizma ljudskega odbora in njegovih objektivnih pogojev, ki so dovedli do tega, da je prišel MLO v nasprotje, v neposreden spopad z demokratičnimi težnjami širokih ljudskih množic in njihovih hotenj. Družbeni razvoj in družbena formacija imata ustrezno vlogo v celotnem razvoju, ki je med drugim tudi formiral vlogo centra. Ta vloga centra se je namreč potencirala z izkoriščevalskim družbenim sistemom in prav zaradi tega se je center razvil, ne pa mogoče zaradi tega, ker je bil sam po sebi nujno potreben.

Center se je razvijal v vseh prejšnjih režimih zaradi tega, ker je živel na račun periferije in revščine, kateri je jemal preostle dela in se z njimi tudi okoriščal. Ves družbeni razvoj po osvoboditvi je imel še vedno zaradi ostankov prejšnjega družbenega razvoja tendence od periferije k centru. Naše diskusije o družbenem planu so popolnoma jasno pokazale, da je center imel vedno favorizirano stališče pred periferijo. Te stvari smo podedovali, nismo pa jih znali analizirati in dejansko razbiti. Mnenja sem: če je kakšna stvar važna pri formiranju komun, je važna prav ta, da gremo od centra k periferiji. Na ta način bomo imeli socialistično podobo mesta z razvitimi perifernimi centri, ki bodo odigrali svojo vlogo in dvignili periferijo na tisto stopnjo, ki jo ima danes center. Mislim, da je to ena izmed osnovnih političnih nalog, ki jo z »razbitjem« Ljubljane hočemo doseči. Mi s tem Ljubljane ne razbijemo, razbijemo s tem samo prednosti centra v ožjem smislu besede. S tem

Ljubljano na višjem nivoju združujemo in ji dajemo pogoje, da se razvije v veliko socialistično mesto. To je osnovna, kvalitativna razlika poleg vsega drugega, kar so tovariši povedali v diskusiji. Če tako gledamo na te stvari, potem ne more biti nihče proti temu, da Ljubljano »razbijemo«.

Strinjam se s tovarišem doktorjem Marijanom Dularjem v zvezi z diskusijo, ki smo jo imeli v začetku, ko smo razpravljali o zdravstvenih domovih, kar nas je privedlo do zaključka o formiranju zdravstvenih občin. Zelo široko smo diskutirali o njih in o družbeni bazi, ker druge ni bilo. Danes pa nas dejan-

ske silijo demokratične težnje in družbeno-politične potrebe, ki obstajajo, v tem pravcu, da te organe razvijamo tam, kjer je najbolj potrebno. Ta problem sem namenoma začel s tega konca, ker se mi zdi, da diskusija teh stvari ni jasno načela.

(Nadaljevanje prihodnjic)

OSNUTEK ODLOKA

O PRODAJI STANOVANJSKIH HIŠ IZ SKLADA SPLOŠNEGA LJUDSKEGA PREMOŽENJA

(PREDLOG KOMISIJE MLO ZA SEJO MESTNEGA LJUDSKEGA ODBORA LJUBLJANA

Na osnovi 2. odstavka 23. člena in 9. točke 65. člena zakona o ljudskih odborih mest in mestnih občin (Ur. l. LRS 19-90/52) v zvezi s 3. členom uredbe o prodaji stanovanjskih hiš iz splošnega ljudskega premoženja (Ur. l. FLRJ 17-101/53) in 35. členom zakona o prometu z zemljišči in stavbami (Ur. l. FLRJ 26-290/54) predlaga Mestni ljudski odbor glavnega mesta Ljubljane, da se odobri naslednji

ODLOK

o prodaji stanovanjskih hiš iz sklada Splošnega ljudskega premoženja

1. člen

Iz sklada Splošnega ljudskega premoženja se prodajajo manjše stanovanjske hiše po določbah zakona o prometu z zemljišči in stavbami ter uredbe o prodaji hiš iz sklada splošnega ljudskega premoženja.

Kot manjše stanovanjske hiše, ki se lahko prodajajo iz sklada Splošnega ljudskega premoženja se štejejo eno- in dvostanovanjske hiše in tiste hiše, ki se ne vključijo v stanovanjsko skupnost po predpisu 2. člena odloka Mestnega ljudskega odbora glavnega mesta Ljubljane o organih upravljanja in določitvi hiš, ki spadajo v stanovanjsko skupnost na območju mesta Ljubljane (Ur. l. LRS 11-160/54).

2. člen

Za prodajo stanovanjskih hiš postavi Mestni ljudski odbor glavnega mesta Ljubljane posebno komisijo, katere člani so ljudski odborniki in strokovnjaki.

Komisija določi, katere stanovanjske hiše iz sklada Splošnega ljudskega premoženja se prodajo, razpiše dražbo in določi dražbene pogoje.

3. člen

Hiše se prodajajo praviloma na javni dražbi.

Razpis javne dražbe se razglasi v »Glasniku« Mestnega ljudskega odbora glavnega mesta Ljubljane in na oglasni deski.

4. člen

V razpisu dražbe je treba:

- a) določiti kraj in čas začetka javne dražbe; od dneva razglasitve razpisa do dneva dražbe mora preteči najmanj 15 dni,

- b) označbo hiše (ulice in hišne številke),

- c) izključno ceno,

- d) višino kavcije, ki jo je

treba položiti pred začetkom dražbe,

- d) označiti način in pogoje plačila kupnine.

5. člen

Javno dražbo opravi posebna komisija treh članov, v kateri sta obvezno dva člana komisije iz 2. člena tega odloka.

6. člen

Vsak ponudnik mora pred začetkom dražbe položiti v gotovini, v obveznicah notranjega posojila mesta Ljubljane ali v obveznicah državnega ljudskega posojila kavcijo v višini 10% izključne vrednosti, sicer se ne sme pripustiti k dajanju ponudb.

7. člen

Izključna cena, ki je enaka najmanjšemu sprejemljivemu ponudku, znaša 80% cenilne vrednosti.

8. člen

Tisti, ki stanuje v hiši, mora svojo zahtevo, da se prodaja hiša njemu ob enakih pogojih kot veljajo za najboljšega ponudnika, sporočiti pisмено komisiji najkasneje v roku 3 dni po dnevu dražbe.

9. člen

Ko komisija ugotovi, da se ni priglasi kak prednostni upravičenec in da izpolnjuje najugodnejši ponudnik vse zakonite pogoje, sprejme ponudbo in o tem sprejmu obvesti ponudnika najkasneje v roku 20 dni.

10. člen

Kupec mora najkasneje v 3 dneh po tem, ko prejme obvestilo, da je sprejeta njegova ponudba, plačati v gotovini najmanj 40% kupnine, za katero je bila ponudba sprejeta, ostanek kupnine pa v roku in na način, ki se določi s kupno pogodbo, toda najkasneje v dveh letih.

Komisija lahko iz utemeljenih razlogov podaljša kupcu tridnevni rok za plačilo dela kupnine, vendar največ za 7 dni.

O kupoprodaji se sestavi pismena pogodba.

11. člen

Kupoprodajna pogodba, ki jo sklene Mestni ljudski odbor glavnega mesta Ljubljane s kupcem, mora poleg določil, ki veljajo za kupoprodajo, vsebovati tudi določbo o pravicu kupca do brezplačne in trajne uporabe zemljišča, ki ostane last Splošnega ljudskega premoženja.

12. člen

Z dnem podpisa pogodbe preidejo na kupca vse pravice, pa tudi vsa javna breme in nevarnost prodane hiše.

13. člen

Ce se javne dražbe za vsako hišo ne udeležita najmanj dva ponudnika, se dražba ne sme opraviti. V takem primeru se razpiše ponovna javna dražba.

V primeru, ko se tudi ponovna dražba ni mogla opraviti, sporoči to komisija obeh zborov MLO v Ljubljani, ki potem odločita, ali se prodaja hiša izven dražbe in za kakšno kupnino.

14. člen

Kavcija v obveznicah se vrne ponudniku, ko plača del kupnine, če pa je bila položena v gotovini, se vračuna v del kupnine.

Drugim ponudnikom se kavcija vrne takoj po opravljeni dražbi.

15. člen

Za del kupnine, ki ni plačan do sklenitve pisмене kupoprodajne pogodbe, mora kupec v kupni pogodbi dovoliti vključbo zastavne pravice na prodani hiši v korist Mestnega ljudskega odbora glavnega mesta Ljubljane, kakor tudi zavarovati kupljeno hišo za cenilno vrednost pri DOZ in vinkulirati zavarovalno polico v korist MLO glavnega mesta Ljubljane.

Prvi odstavek tega člena pa ne velja za sprejete ponudbe oseb, ki jim je zagotovljen kredit pri Narodni banki v smislu 1. člena uredbe o dopolnitvi uredbe o prodaji stanovanjskih hiš splošnega ljudskega premoženja, (Ur. list FLRJ 31-264/53).

16. člen

Svet za stanovanjske zadeve MLO glavnega mesta Ljubljane izda po potrebi natančnejša navodila za izvajanje tega odloka.

17. člen

Odlok velja od dneva objave v »Uradnem listu LRS«.

OLO LJUBLJANA-OKOLICA Tajnikom ObLO in LOMO

Na osnovi 150. člena zakona o okrajnih ljudskih odborih

sklepujem

konferenco tajnikov občinskih in mestnih ljudskih odborov s sledečim

dnevni redom:

1. Razprava o negospodarskih investicijah za leto 1954-1955.
2. Formiranje šolskih odborov.
3. O delu svetov za zdravstvo in socialno politiko.
4. Opozorila glede pisarniškega poslovanja ObLO (LOMO).

Konferenca bo v petek, 3. decembra 1954 ob 8. uri zjutraj v klubskih prostorih MLO Ljubljane (Kresljaj).

Tajnik OLO Ljubljana okolica: Franc Petišek, I. r.